

KALENDARIUM KOPERNIKOWSKIE
Chronologiczne zestawienie dat i faktów
związanych z życiem i działalnością
wielkiego astronoma

- **1473 (19. lutego)** - Mikołaj Kopernik, przyszły astronom polski urodził się w Toruniu, jako najmłodsza latorośl kupca Mikołaja Kopernika i Barbary Watzenrode (miał brata i dwie siostry).
- **1483** - Umiera ojciec Kopernika i opiekę nad osieroconą rodziną obejmuje brat matki, Łukasz Watzenrode.
- **1489 (19. lutego)** - Łukasz Watzenrode, brat matki wielkiego astronoma, obrany zostaje biskupem warmińskim.
- **1491 (jesień)** - Kopernik wraz z bratem Andrzejem (zm. ok. 1518) przybywa do Krakowa i zapisuje się na wydział "sztuk wyzwolonych" sławnej już wtedy Akademii Krakowskiej.
- **1495 (lato)** - Kopernik opuszcza Kraków i zamieszkuje we Fromborku, gdyż wuj Łukasz Watzenrode postawił jego kandydaturę na kanonika warmińskiego.
- **1496 (jesień)** - Kopernik wraz z bratem Andrzejem udaje się do Bolonii i zapisuje się na wydział prawa kanonicznego tamtejszego uniwersytetu.
- **1497 (6. marca)** - Kopernik wyznacza szerokość geograficzną Bolonii.
- **1497 (9. marca)** - Kopernik wspólnie z astronomem włoskim Marią Domenikiem Novarą obserwuje w Bolonii zakrycie gwiazdy Aldebaran (alfa Byka) i w wyniku tej obserwacji stwierdzają, że ptolemeuszowska teoria ruchu jest błędna.
- **1500 (wiosna)** - Kopernik opuszcza Bolonię i udaje się do Rzymu, by wziąć udział w uroczystości "roku jubileuszowego" (wygłosił wówczas wykład astronomiczny, o czym po latach z dumą wspominał).
- **1500 (6. listopada)** - Kopernik obserwuje w Rzymie zaćmienie Księżyca.
- **1501 (wiosna)** - Kopernik wraz z bratem Andrzejem opuszczają Italię i wracają do domu, chociaż obaj studiów nie ukończyli.
- **1501 (jesień)** - Za zgodą kapituły warmińskiej bracia Kopernikowie po raz drugi wyjeżdżają do Italii, ale tym razem Mikołaj udaje się do Padwy, gdzie kontynuuje naukę prawa i jednocześnie studiuje medycynę.
- **1503 (31. maja)** - Kopernik składa egzamin doktorski z prawa kanonicznego.

- **1503 (jesień)** - Kopernik opuszcza Italię i wraca do kraju z dyplomem doktora prawa kanonicznego oraz wiedzą medyczną i pomysłem nowej teorii budowy systemu planetarnego Słońca.
- **1507 (7. stycznia)** - Kapituła warmińska deleguje Kopernika na służbę do biskupa Łukasza Watzenrode w Lidzbarku (sekretarzem i lekarzem biskupa Kopernik został faktycznie po powrocie z Italii).
- **1507 (ok.)** - Kopernik opracowuje traktat pt. *„De hypothesibus motuum coelestium a se constitutis commentariolus”* (Komentarzyk o hipotezach ruchu ciał niebieskich), w którym po raz pierwszy ogłasza zwięzły zarys heliocentrycznej teorii budowy świata.
- **1507-1512** - Kopernik rozpowszechnia w rękopisie swój „Komentarzyk” poza granicami Warmii (traktat ten nie był za życia astronoma ogłoszony drukiem).
- **1509** - Kopernik sporządza mapę Warmii i zachodnich granic Prus Królewskich.
- **1510 (6/7. października)** - Kopernik dokonuje w Lidzbarku lub we Fromborku obserwacji całkowitego zaćmienia księżyca.
- **1510-1513** - Kopernik pełni obowiązki kanclerza kapituły warmińskiej (funkcję tę sprawował także w latach 1524-1525 i 1528-1529).
- **1512 (29. marca)** - Umiera biskup Łukasz Watzenrode, a Kopernik przeniósł się na stałe do Fromborka.
- **1512 (3-6. czerwca)** - Kopernik bierze udział w posiedzeniu kapituły warmińskiej, na którym obejmuje w posiadanie dworek kanonicki po Baltazarze Stockfischu.
- **1512 (28. lipca)** - Kopernik i inni kanonicy warmińscy składają przysięgę wierności Zygmuntowi Staremu.
- **1513** - Kopernik otrzymuje apel Pawła z Middelburga, biskupa Fossombrone, do uczestnictwa w pracach nad projektem reformy kalendarza
- **1514 (24. lutego)** - Kopernik obserwuje we Fromborku planetę Saturn celem znalezienia jego odległości od Słońca (nie zachowały się 63 obserwacje Kopernika, lecz wspominamy tylko niektóre z nich).
- **1515** - Kopernik rozpoczyna pracę nad swym wiekopomnym dziełem pt. *„De revolutionibus orbium coelestium”* (O obrotach sfer niebieskich).

- **1515-1516** - Kopernik obserwuje pozorną drogę Słońca i w wyniku tych obserwacji stwierdza, że punkt odziemny drogi Słońca przesunął się od czasów Ptolemeusza o przeszło 30 stopni.
- **1515 (11. marca)** - Kopernik obserwuje moment równonocy wiosennej celem wyznaczenia długości roku zwrotnikowego (w tamtych czasach obowiązywał kalendarz juliański i wiosenne porównanie dnia z nocą wypadało 11. marca).
- **1516 (8. czerwca)** - Kopernik obrany zostaje administratorem dóbr kapituły warmińskiej i zamieszkuje w zamku olsztyńskim, gdzie mieści się siedziba administratora.
- **1517** - Kopernik opracowuje pierwszy zarys rozprawy ekonomicznej pt. „*De estimatione monetarum*” (O cenie pieniądza).
- **1518 (7. czerwca)** - Kopernik obserwuje we Fromborku lub w Krakowie zaćmienie Słońca.
- **1519 (8. kwietnia)** - Kopernik kończy urząd administratora dóbr kapituły warmińskiej i przenosi się z Olsztyna do Fromborka.
- **1519-1521** - Żeglarz portugalski Ferdynand Magellan opłynął glob ziemski dookoła, udowadniając tym samym, że Ziemia jest olbrzymią kulą.
- **1520 (23. stycznia)** - Napad krzyżacki na Frombork niszczy dworek kanonicki Kopernika, wobec czego przenosi się on do Olsztyna jako uciekinier wojenny.
- **1520 (8. czerwca)** - Kopernik jest ponownie obrany administratorem dóbr kapituły warmińskiej (natychmiast po objęciu tej funkcji zabiera się energicznie do fortyfikowania zamku olsztyńskiego).
- **1521 (26. stycznia)** - Niespodziewany napad na Olsztyn oddziału krzyżackiego pod dowództwem Wilhelma von Schaumburga, który jednak został odparty, w czym duża zasługa Kopernika jako organizatora obrony.
- **1521** - Kopernik zostaje mianowany przez kapitułę komisarzem Warmii, co było wyrazem uznania za postawę w czasie wojny polsko-krzyżackiej (godność tę pełnił od czerwca do września).
- **1522 (17-21. marca)** - Kopernik i Tideman Giese biorą udział w zjeździe stanów Prus Królewskich w Grudziądzu (Kopernik na prośbę stanów wygłasza traktat o monecie, który przygotował w 1519 r.).
- **1523 (30. stycznia-13. października)** - Kopernik pełni obowiązki generalnego administratora biskupstwa warmińskiego (funkcję tę sprawował od śmierci

biskupa Fabiana Luzjańskiego do czasów objęcia rządów przez biskupa Maurycego Ferbera).

- **1523 (22. lutego)** - Kopernik obserwuje we Fromborku pozycję Marsa i ta obserwacja doprowadza go do odkrycia, że punkt przysłoneczny i odsłoneczny planety jest ruchomy.
- **1523 (3. października)** - Zjazd stanów Prus Królewskich w Grudziądzu podejmuje uchwałę o reformie monetarnej (uchwała była opracowana na podstawie traktatu ekonomicznego Kopernika).
- **1524 (3. kwietnia)** - Kopernik pisze list do Bernarda Wapowskiego i polemizuje w nim z wywodami Jana Wernera, krytykuje jego pogląd o ruchu sfery gwiazd stałych (kopie listu wielkiego astronoma dotarły do wielu ośrodków naukowych Europy).
- **1525-1526** - Kopernik opracowuje teorię trzeciego ruchu Ziemi, tłumacząc przesuwanie się punktu równonocy wiosennej powolnym ruchem osi rotacyjnej Ziemi, która zatacza w przestrzeni stożek w ciągu 26 tysięcy lat.
- **1526** - Bernard Wapowski, przy współpracy Kopernika opracowuje mapę Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.
- **1528** - Kopernik opracowuje ostateczną wersję traktatu ekonomicznego pt. „*De etae cudende ratio*” (Rozprawa o biciu monety).
- **1531** - Kopernik opracowuje memoriał o sposobie wypieku chleba i ustaleniu jego sprawiedliwych cen (instrukcja ta została wprowadzona w życie w Olsztynie i innych miejscowościach Warmii).
- **1532** - Kopernik kończy pracę nad swym monumentalnym dziełem pt. „O obrotach sfer niebieskich”.
- **1536 (1. listopada)** - Mikołaj Schonberg, kardynał kapłański w Rzymie, pisze list do Kopernika i prosi go, aby odkrycie swoje udostępnił dla świata nauki oraz nadesłał mu szczegóły swojego odkrycia
- **1537 (8. listopada)** - Kopernik obrany zostaje przez kapitułę urzędnikiem z obowiązkiem nadzoru nad egzekucją testamentów i uzbrojenia warowni fromborskiej (funkcję tę pełnił do 8. listopada 1538 r.).
- **1539 (ok. 20 maja)** - Profesor uniwersytetu wittenberskiego Jerzy Joachim Retyk przybywa do Fromborka, aby poznać naukę Kopernika.

- **1539 (4. czerwca)** - Marcin Luter, reformator niemiecki w Wittenberdze, krytykuje poglądy Kopernika na budowę świata, który “chce wywrócić całą sztukę astronomii”.
- **1540 (sierpnia)** - Znany drukarz norymberski pisze list do Jerzego Joachima Retyka i wyraża w nim nadzieję, że chce on udostępnić naukowemu światu dzieło Kopernika i uczyni to za sprawą jego drukarni.
- **1541 (ok. 20. września)** - Jerzy Joachim Retyk opuszcza Warmię i udaje się w drogę powrotną do Wittenbergi, zabierając ze sobą przepisaną za zgodą Kopernika kopię dzieła „*O obrotach sfer niebieskich*” (dzieło zostało oddane do druku w norymberskiej oficynie Jana Petreiusa).
- **1542** - Kopernik wysłał do Norymbergi przedmowę do swego dzieła napisaną w formie listu do papieża Pawła III.
- **1542 (ok. 8. grudnia)** - Kopernik ciężko zachorował we Fromborku.
- **1543 (ok. 21. marca)** - Wychodzi w Norymberdze wiekopomne dzieło Kopernika pt. „*De revolutionibus orbium coelestium*” (O obrotach sfer niebieskich), którego wydrukowany egzemplarz - jak nam przekazuje legenda - wielki astronom miał ujrzyć już na łożu śmierci.
- **1543 (24. maja)** - Kopernik umiera we Fromborku na skutek wylewu krwi do mózgu (pochowano go w krypcie katedry fromborskiej obok ołtarza, którym się opiekował).

Mikołaj Kopernik umiera w wieku 70 lat.

Materiały: S. R. Brzostkiewicz. Mikołaj Kopernik i jego nauka. Warszawa 1968.
 K. Górski. Dom i środowisko mikołaja Kopernika. Wyd. 2. Poznań 1972.
 H. Kesten . Kopernik i jego czasy. Warszawa 1961.